

OSŁA (25) *sb f*

o oraz a jasne.

sg *N* osła (11). ◇ *G* osły (1). ◇ *A* osłę (3). ◇ *I* osłą (3). ◇ *L* osłe (1). ◇ *pl N* osły (2). ◇ *G* oseł (1). ◇ *A* osły (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

Podłużny przedmiot, przeważnie kamień piaskowiec, używany do ostrzenia. kosa, sierpa, noża lub do czyszczenia; cos Murm, Mymer¹, BartBydg, Mącz, Modrz, Calep, Cn; cautes Mącz; acone Calep (25) : Cos. ein wetzſtein. Oślá. Murm 22, 122, 144; Mymer¹ 5v; BartBydg 36b; BielKron 102v; Basanites, Lapis ex quo fiunt cotes, Kámień który roścynáją na osły. Mącz 23c; Exterere aciem ferri cote, Ośtrości osłą náofrzyć. Mącz 451a, 13b, 43a, 66d, 493b; załz w.m. niewiesz iż oślá namniey lámá oftrą nie będąc/ żelázo oftre czyni? GórnDworz Kk5; ieft v Strzemeſzná táka [studnia]/ gdzie chłopi co do śieczenia łák/ ofeł potrzebuią/ z drzewá ich łobie nárzezawłzy/ w tám tę wodę wpufzczáią/ y nie prołtym kámieniem/ ále osłą lepłzá nád inſze wymuią Oczko 8v; Acone – Osła, oftri kámieñ. Calep 18a, [265]a [2 r.].

W połączeniu szeregowym (1): Kmieć ma mieć [...] Do roley pług/ rádło/ iárzmo/ bronę. Do żniwá sierpy/ kofy/ ofły/ klepádło dla kofy. *GostGosp* 30.

W porównaniu (1): Lecż á co wádzi żebym álbo łobie one rzecży przepifował co innym czynić przepifuię: álbo żebym był iáko osła/ która ácz lámá rzázać niemoże/ włzákże ine nacznynia do rzázánia ofrzy? iáko on *Pòèta* mowi: *Fungar vice cotis, acutum Reddere quę ferrum valet, exors ipsa fecandi. ModrzBaz* 2.

Wyrażenia: »osła kośna« (2): *SienLek* 69v; Ofły kofné zdrzewá/ kámieñmi łye łtawáią. *Oczko* [42]v.

»piaszczysta osła« (1): Zęby bieluchne będą/ tylko ie piałcyłtą/ Ofłą trzebá zráná trzec/ záś myć wodą czyłtą. *PaxLiz* D2v.

Szeregi: »brzytwa i osła« (1): Rzekł Tárquinius vkazawłzy brzytwę y ofłę/ mogli thą brzytwą łkráiac kámieñ (álbo ofłę.) *BielKron* 102v.

»kosa i osła« (1): Dla śiecżki ladę porządńá mieć/ á w niey kofę y ofłę. *GostGosp* 30. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

Cf **OSELKA**